Милка В. Николић [1*]
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Катедра за српски језик

DOI: 10.46793/KDNN25.013N
UDK: 37.091.3::811.163.41
37.091.3::821.163.41

МЕТОДИКА НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ У КОНФЕРЕНЦИЈСКИМ ЗБОРНИЦИМА *КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ У НАУЦИ И НАСТАВИ* (2008–2024)[2]

Апстракт: Предмет нашег интересовања јесте методички потенцијал конференцијских зборника *Књижевност за децу у науци и настави*, објављених на Педагошком факултету у Јагодини од 2008. до 2024. године. У корпус смо уврстили научне чланке који се баве наставом и учењем српског језика и књижевности. Циљ је да се испитају теме, научни приступи и постигнућа којима радови нашег корпуса доприносе унапређивању методике наставе српског језика и књижевности. Спроведено је квалитативно истраживање, а примењена је метода анализе садржаја. Анализа је показала да се методички потенцијал ових зборника односи на: (а) осветљавање интерсекционалне природе наставе књижевности и методике наставе књижевности; (б) унапређивање методичког метадискурса; (в) допринос развојности методике као науке. Закључује се да радови нашег корпуса унапређују и осавремењују методику наставе српског језика и књижевности као аутономну, интердисциплинарну, теоријску, примењену, натпрограмску, стваралачку и развојну науку.

Кључне речи: језичко и књижевно образовање, методика наставе српског језика и књижевности, књижевност за децу, интердисциплинарност, развојност.

УВОД

Нови социокултурни контексти усмеравају нас да преиспитујемо досадашње начине рада у просвети, која представља незамењиви ослонац сваке

[1] ORCID: 0009-0001-4964-0047

[2] Истраживање спроведено у раду финансирало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор о преносу средстава за финансирање научноистраживачког рада запослених у настави на акредитованим високошколским установама у 2025. години, број: 451-03-137/2025-03/200198).

milka.nikolic@filum.kg.ac.rs

заједнице у суочавању са непознатим и неизвесним ситуацијама. Савремено друштво се мења несагледивом брзином кроз „титански судар старог и новог" – то је својеврсна константа, при чему се образовање увек показује као незамењива вредност (уп. Трифуновић 2021: 368; Трифуновић 2024: 8). Чини се да никада као данас није било тако очигледно да образовање може да буде најјачи лични ослонац појединцу у измењеним друштвеним контекстима,[3] пружајући му осећај сигурности у неизвесности.[4] У таквом духу посматрамо досадашњих 8 научних зборника *Књижевност за децу у науци и настави*, који су објављени на Факултету педагошких наука у Јагодини од 2008. до 2024. године, а који су проистекли из 8 научних конференција одржаних од 2007. до 2023. године.[5]

Предмет интересовања у овом раду јесте методички потенцијал поменутих зборника. Корпус нашег истраживања чине научни чланци који се баве наставом и учењем српског језика и књижевности.[6] Циљ је да се испитају теме којима су се аутори бавили, затим научни приступи у оквиру којих су теме сагледаване, као и постигнућа којима радови нашег корпуса доприносе унапређивању методике наставе српског језика и књижевности. Спроводи се квалитативно истраживање на корпусу, а примењује се метода анализе садржаја.

Очекивано је да су аутори у зборницима *Књижевност за децу и младе у науци и настави* током претходних петнаест година разматрали бројна питања језичког и књижевног образовања, као и да су примењивали различите теоријско-методолошке концепте, зависно од актуелног социокултурног, научног и просветног контекста. Исто тако, очекивано је да у области методике наставе постоји одређена вредносна константа која је заједничка свим чланцима нашег корпуса, а која ове зборнике чини аутентичним научним остварењима у друштвеној и образовној сфери србистике.

ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

Теоријски приступ на који се ослањамо у овом раду односи се на: (а) методолошку утемељеност наставе српског језика и књижевности на научној

[3] Уп.: „Сваки систем одговора на кризе и катастрофе јак је онолико колико су јаке његове најслабије карике, а то су управо индивидуе" (Кешетовић 2021: 129).

[4] „Осећај сигурности у неизвесности" представља одлику креативне особе, дакле, то је одлика креативног наставника и креативног ученика (уп. Маринковић 1995: 19).

[5] Први зборник приказан је у: Николић 2009.

[6] Корпусом нису обухваћени радови из других наука које се јављају у овим зборницима: лингвистика, наука о књижевности, педагогија, психологија, методика предшколског васпитања, методика наставе страних језика и књижевности.

(лингвистичкој и књижевнонаучној) методологији; (δ) мултидисциплинарност и развојност методике наставе српског језика и књижевности; (в) усмереност универзитетске обуке будућих наставника на овладавање теоријским знањем као неопходном компонентом у практичној просветној делатности.

Полазимо од става да се успешно језичко и књижевно образовање темељи „готово на аксиоматском полазишту да добре наставе не може бити [...] без успјешне интерференције научне методологије и наставне методологије" (Ковачевић 2023: 9). У новије време долази до „методолошког ширења методике наставе српског језика и књижевности", што происходи из њеног интензивног повезивања с другим наукама (Вељковић Станковић 2025: 70–71). У складу са развијеношћу наука с којима кореспондира методика наставе, као и комплексношћу њеног истраживачког предмета и отвореношћу њеног методолошког дискурса, савремена методичка истраживања окренута су трансдисциплинарним приступима.

Будући да се наш корпус примарно оријентише на књижевно образовање, за наше разматрање значајно је поимање методике наставе књижевности као развојне научне дисциплине, што се испољава у њеном интерпретативном потенцијалу посматраном у компаративној, интерлитерарној и интеркултуралној перспективи (в. Бајић 2018; Бајић 2024). Развојност се односи, с једне стране, на изграђивање књижевног знања, међукултурних компетенција и опште културе ученика, а с друге, на интердисциплинарност и интермедијалност саме наставе.

С претходно наведеним принципима усклађена је концепција методике наставе на наставничким факултетима. Неизоставну компоненту у обуци студената за разредну и предметну наставу књижевности представља овладавање теоријским знањима потребним за самосталну интерпретацију уметничког текста. Како се указује у актуелној литератури, „свест о наставном тумачењу као коначном циљу и, из перспективе предавача, крајњем резултату рада на тексту, опредељује правац, интензитет и специфичне захтеве теоријске интерпретације која увек мора да претходи непосредној припреми за наставну обраду" (Илић, Димитријевић 2023: 6).

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

У конференцијским зборницима *Књижевност за децу у науци и настави* (2008–2024) јасно се запажа усаглашеност са теоријским принципима које смо изнели у претходном поглављу рада. То се истиче и у научнорецепцијским осврtима датим у склопу њихових предговора. Наводимо одломак из предговора првог зборника (2008):

> У радовима објављеним у *Зборнику* примарни циљ је био да се, са становишта савремене науке о књижевности и језику, издвоје, анализирају и опишу доминантне одлике књижевности за децу и њене језичке структуре, што треба да допринесе делотворнијем међуодносу струке и наставе (Зборник 2008: 7).

Највећи део нашег корпуса односи се на књижевно образовање, што је у складу са тематском концепцијом самих конференција, док је језичко образовање обухваћено кроз питања наставне интерпретације књижевног текста, као и унутарпредметне и међупредметне корелације. Треба узети у обзир да настава књижевности представља „једино дуготрајно и систематско увођење младих људи у просторе књижевности, са пресудним утицајем на изграђивање њиховог односа према култури и, шире, према људима и свету" (Јовановић 1984: 7). Стога је изузетно значајно што се захваљујући овим конференцијама континуирано проучава књижевно образовање.

У радовима који чине наш корпус разматрају се књижевна дела за децу и младе, као и дела која не спадају у ту област књижевног стваралаштва. Исто тако, у корпусу се појављују и програмска и ванпрограмска дела.[7] Стога ћемо у излагању резулата анализе користити шири појам/термин *књижевност*, којим ћемо обухватити сва дела.

Као што је у уводном поглављу рада речено, задаци анализе били су да се издвоје теме, приступи и постигнућа у радовима посвећеним настави и учењу српског језика и књижевности, а објављеним у 8 зборника *Књижевност за децу у науци и настави* (2008–2024). Корпус има 95 научних чланка.

Број чланака посвећених настави и учењу српског језика и књижевности мењао се током година: Зборник 1 (2009) – 20 чланака; Зборник 2 (2010) – 20 чланака; Зборник 3 (2012) – 7 чланака; Зборник 4 (2014) – 10 чланака; Зборник 5 (2018) – 11 чланака; Зборник 6 (2020) – 9 чланака; Зборник 7 (2022) – 5 чланака; Зборник 8 (2024) – 13 чланака. Запажамо да се број радова смањио након прве две конференције на половину (у 4 зборника), а у појединим годинама био је сведен на четвртину (2 зборника). Последња конференција показује да се повећава интересовање аутора за језичко и књижевно образовање.

Теме смо анализирали полазећи од чинилаца који улазе у састав предметног подручја методике наставе књижевности, а који су дефинисани у класичној методичкој литератури:

> [Elementi] koji spadaju u predmetno područje metodike nastave književnosti: 1. književnost kao nastavni predmet na svim stupnjevima obrazovanja [...]; 2. odgojno-

[7] О актуелним питањима наставних програма у области књижевности говори се у: Мркаљ 2022; Мркаљ 2025а; Мркаљ 2025б.

> obrazovni proces koji se temelji na književnom sadržaju [...]; 3. primjena pedagogije u nastavi književnosti (odgojna funkcija); 4. metode nastave književnosti; 5. nastavna sredstva i pomagala u nastavi književnosti; 6. teorije učenja (usvajanja) književne materije; 7. literarna komunikacija i literarno-estetska recepcija; 8. ličnost učenika [...]; 9. nastavnik [...]; 10. odnos metodike i srodnih znanosti; 11. izvannastavni i izvanškolski oblici književnog odgoja i obrazovanja (Росандић 1986: 7–8).

У нашем корпусу јавља се 7 чинилаца (од горе наведених 11), на основу којих смо издвојили класификационе категорије за разврставање тема. Њихове називе и редослед прилагодили смо нашем разматрању. Где је било потребно издвојили смо класификационе поткатегорије. Многи чланци могу се сврстати у различите класификационе категорије, међутим, како бисмо постигли већу прегледност у излагању резултата анализе, све чланке смо распоредили у по једну категорију. Радове у истој категорији наводимо хронолошким редоследом како би се могло пратити интересовање аутора током година. Подразумева се да нашу класификацију треба схватити условно. Научне чланке нашег корпуса разврстали смо на следећи начин:

1. *Образовно-васпитни процес који се остварује на књижевном садржају*:

1.1. *Наставна интерпретација књижевног текста*:

1.1.1. *Изазови (границе и могућности) наставне интерпретације књижевног текста*: Вучковић 2008; Тодоров 2008; Илић 2010; Тодоров 2010; Сојановић 2014; Вучковић 2018; Мркаљ 2018; Чутовић 2018.

1.1.2. *Теоријски и практични аспекти наставне интерпретације књижевног текста*: Голијанин Елез 2008; Димитријевић 2008; Ђорђевић 2008; Мићић 2008; Росић 2008; Перић 2010; Росић 2010; Голијанин Елез 2014; Росић 2018; Вурдеља 2020; Ђурић Пауновић, Гордић Петковић 2020; Станковић Шошо 2024; Опарница 2024; Миловановић 2024; Урошев Палалић 2024.

1.1.3. *Жанровски приступ књижевним делима*: Јанићијевић 2008; Недељковић 2008; Чукановић Каравидић 2008.

1.1.4. *Наставно проучавање књижевних ликова*: Милатовић 2008; Димитријевић 2010; Мркаљ 2012; Димитријевић 2014; Стакић 2014; Димитријевић 2018.

1.1.5. *Наставно проучавање језичко-стилских одлика књижевног текста*: Мићић 2010; Смиљковић 2010; Николић 2022.

1.2. *Корелацијско-интеграцијски потенцијал књижевног текста*:

1.2.1. *Унутарпредметна корелација*: Урошев Палалић 2020; Мркаљ 2020; Мркаљ 2024;

1.2.2. *Међупредметна корелација*: Дивљан 2008; Михајловић 2008; Стошић 2008; Вукићевић 2010; Милић, Станојевић 2010; Милетић, Голубовић

Илић, Цекић Јовановић 2020; Милановић, Миленковић 2024.

2. *Методичко обликовање наставе књижевности*:

2.1. *Социолошки облици рада, наставне методе и дидактички модели*:

2.1.1. *Групни облик рада*: Цветановић 2010; Гавриловић Обрадовић 2014.

2.1.2. *Метода самосталних ученичких радова*: Марковић 2018.

2.1.3. *Метода сценске комуникације*: Јањић 2010.

2.1.4. *Проблемска настава*: Вучковић 2010; Удовичић 2018; Булатовић 2022;

2.1.5. *Интегративна настава*: Солеша 2018; Солеша 2024.

2.1.6. *Пројектна настава*: Солеша 2020; Солеша 2022.

2.1.7. *Изокренута учионица*: Гавриловић Обрадовић, Здравковић 2018.

2.2. *Методички поступци у наставној интерпретацији књижевног текста*:

2.2.1. *Подстицање ученика на читање, слушање, доживљавање и тумачење књижевног текста*: Брчкало 2014; Марковић 2014.

2.2.2. *Емоционално-интелектуална припрема за наставну обраду књижевног текста*: Јоцић 2010.

2.2.3. *Доживљавање књижевног текста*: Пурић 2010.

2.2.4. *Тумачење непознатих речи и израза*: Слобода 2014; Кљајић, Чорболоковић 2024.

2.2.5. *Облици рада подстакнути обрађеним књижевним текстом*: Поповић 2018; Вучковић 2020.

2.2.6. *Примена појединих методичких поступака*: Љуштановић 2010; Цветановић 2014; Вучковић 2014; Раковић 2020.

2.2.7. *Поредбено проучавање књижевних текстова*: Марковић 2008; Лукинић Јањуш 2024.

3. *Читање и рецепција књижевних дела*:

3.1. *Читање књижевних дела у наставном и ваннаставном контексту*: Пурић 2008; Ђорђевић 2012; Вучковић 2012; Марковић 2012; Пурић 2012; Цветановић, Радојичић 2012.

3.2. *Теоријски и практични аспекти рецепције књижевних дела*: Самарџић 2008; Јевтовић 2010; Милинковић, Гавриловић Обрадовић 2010; Рајчић Перић 2010; Вучковић 2022.

4. *Васпитна функција наставе књижевности*: Обрадовић 2008; Јанићијевић 2010; Урошев Палалић 2022; Батинић 2024; Николић 2024.

5. *Ваннаставне активности*: Јањић 2008; Васић 2018.

6. *Наставна средства и извори знања*: Цветановић 2008; Кнежевић, Дракулић 2010; Андрејић Видић 2024.

7. *Однос методике наставе књижевности и науке о књижевности*: Димитријевић, Илић 2020.

Највише интересеовања привукле су теме: (а) *Изазови (границе и могућности) наставне интерпретације књижевног текста*; (б) *Теоријски и практични аспекти наставне интерпретације књижевног текста*; (в) *Корелацијско-интеграцијски потенцијал књижевног текста*; (г) *Читање књижевних дела у наставном и ваннаставном контексту*; (д) *Теоријски и практични аспекти рецепције књижевних дела*.

Као што смо претходно напоменули, многи радови се могу сврстати у различите тематске групе. У том случају указаћемо на још две теме:

(а) *Васпитна функција наставе књижевности* – бројним радовима обухваћене су васпитне вредности, као што су подстицање социјализације, развој моралности, култивисање емоција, изграђивање ставова о родној равноправности, јачање алтруизма и толеранције. Поменућемо васпитне феномене у новијим чланцима: (1) емпатијско-етичко читање (в. Урошев Палалић 2022; Солеша 2022; Батинић 2024; Павловић Јовановић, Ferri 2024); (2) подршка аутономији, интегритету и идентитету младе особе (в. Ђурић Пауновић, Гордић Петковић 2020; Вучковић 2022); (3) методички приступ осетљивим темама (в. Пауновић, Гордић Петковић 2020; Солеша 2022).

(б) *Наставна средства и извори знања* – појављују се у оквиру различитих тема, од првог до последњег зборника. Обухваћени су: (1) савремени штампани уџбеници (в. Цветановић 2008; Вучковић 2024; Мркаљ 2024); (2) информационо-комуникационе технологије и дигитални ресурси (в. Кнежевић, Дракулић 2010; Андрејић Видић 2024).

Аутори су се, с једне стране, бавили преиситивањем класичних (познатих проверених, „нормативних") наставних система, какав је аналитичко-интерпретативни наставни систем. С друге стране, пратили су савремене дидактичке моделе (пројектна настава, интегративна настава, „изокренута учионица"). Ова развојна линија може се уочити и у предговорима из различитх година (наводимо одломке из другог, петог и шестог зборника):

> Посебну вредност објављених радова представља залагање за иманентни отворени приступ књижевном делу, што на нивоу методике, уз одбацивање доматско-репродуктивног и експликативног модела, води ка успостављању проблемско-стваралачке наставе књижевности (Зборник 2010: 4).
>
> Известан број излагања бавио се питањима наставне обраде књижевних текстова у окружењу модерних технологија, [...]. Поменуто новостворено

> животно и наставно окружење (које све чешће називамо „сајбер" или дигиталним) понудило је и неке неочекиване форме наставних корелација између различитих школских предмета (Зборник 2018: 8).
>
> Један број излагања бавио се питањима обраде књижевних текстова која је самерена новијим концептима методичке праксе – пројектној настави и унутарпредметној повезаности (Зборник 2020: 8).

У нашем корпусу се јављају три општа научна приступа у оквиру којих су аутори сагледавали горе приказане теме.

(а) Најбројнију групу чине радови у којима се темама приступа из перспективе методике наставе, при чему се поред дидактичког аспекта, јављају и аспекти других наука које се баве наставом и учењем – педагогија, психологија, образовна технологија (на пример: Јанићијевић 2008; Цветановић 2008; Јоцић 2010; Гавриловић Обрадовић 2012; Брчкало 2014; Гавриловић Обрадовић 2014; Марковић 2014; Марковић 2018; Солеша 2018; Солеша 2020; Урошев Палалић 2020; Урошев Палалић 2022; ту су и многи други радови).

(б) Другу групу чине радови засновани на имплементацији књижевнонаучне методологије у методику наставе (на пример: Голијанин Елез 2008; Росић 2008; Димитријевић 2010; Перић 2010; Голијанин Елез 2014; Димитријевић 2014; Росић 2018; Вурдеља 2020; Ђурић Пауновић, Гордић Петковић 2020; Лукинић Јањуш 2024).

(в) У малобројну групу спадају радови базирани на имплементацији лингвистичке методологије у методику наставе (на пример: Мићић 2010; Николић 2022).

Научна и стручна постигнућа којима наш корпус доприноси унапређивању језичког и књижевног образовања јесу вишеструка. Најконцизније речено, она се огледају на теоријском и практичном плану, а обухватају:

(а) промишљања интерпретативних, стваралачких, истраживачких, проблемских и корелативних могућности наставе књижевности;

(б) увођење савремених теоријских концепата из различитих наука са којима методика наставе кореспондира (на пример: теорија моралности у психологији; наратологија у науци о књижевности; лингвистичка стилистика);

(в) разноврсни методички концепти, који су показани на конкретним примерима књижевних (фолклорних и ауторских) жанрова, програмских и ванпрограмских текстова, активности ученика и поступања наставника.

ЗАКЉУЧАК

Закључујемо да се научни и стручни потенцијал радова посвећених језичком и књижевном образовању, објављених у конференцијским зборницима *Књижевност за децу у науци и настави* (2008–2024) на Факултету педагошких наука у Јагодини – може пратити у следећим правцима:

(а) осветљава се интерсекционална природа наставе књижевности и методике наставе књижевности – што се остварује у разноликости тема којима су се аутори бавили, као и заступљености различитих научних приступа;

(б) потврђује се аутономија и развојност методике наставе књижевности – што се постиже не само разноврсношћу тема и приступа него и континуираним изграђивањем засебног научног дискурса ове науке;

(в) развија се поверење у језичко и књижевно образовање – што се заснива на проширивању интерпретативних, стваралачких, истраживачких, проблемских и корелативних потенцијала наставе књижевности.

Посматран као целина, наш корпус пружа „пресек" актуелних питања, као и теоријско-методолошких концепата и постигнутих резултата у методичким истраживањима књижевности за децу и младе на конференцијама Факултета педагошких наука у Јагодини током једне и по деценије.

Закључује се да постоји одређена вредносна константа свих досадашњих конференцијских зборника *Књижевност за децу у науци и настави* (2008–2024), која их већ једну и по деценију чини аутентичним научним остварењима у друштвеној и образовној сфери србистике. Ова научна остварења унапређују и осавремењују методику наставе српског језика и књижевности као аутономну, интедисциплинарну, теоријску, примењену, натпрограмску, стваралачку и развојну науку.

ИЗВОРИ

(а) Конференцијски зборници

Зборник 1 (2008): Т. Росић (ур.), *Књижевност за децу у науци и настави*, Јагодина: Педагошки факултет.

Зборник 2 (2010): В. Јовановић, Т. Росић (ур.), *Савремена књижевност за децу у науци и настави*, Јагодина: Педагошки факултет.

Зборник 3 (2012): В. Јовановић, Т. Росић (ур.), *Књижевност за децу и омладину – наука и настава*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Зборник 4 (2014): В. Јовановић, Т. Росић (ур.), *Књижевност за децу у науци и настави*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Зборник 5 (2018): В. Јовановић, Б. Илић (ур.), *Књижевност за децу у науци и настави*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Зборник 6 (2020): И. Чутура, М. Димитријевић (ур.), *Књижевност за децу у науци и настави*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Зборник 7 (2022): Ј. Спасић (ур.), *Књижевност за децу у науци и настави*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Зборник 8 (2024): С. Марковић, Н. Живковић (ур.), *Књижевност за децу у науци и настави*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

(б) Научни чланци

Андрејић Видић, Ј. (2024): Дигитализација наставе књижевности у циљу боље рецепције књижевних дела – ново читање за ново доба, у: *Зборник 8*, 353–365.

Батинић, А. (2024): Мотив суровости у књижевним делима за децу и младе (у настави српског језика и књижевности), у: *Зборник 8*, 219–233.

Брчкало, Б. (2014): Подстицање ученика на истраживачко читање збирке приповједака *Велико двориште* Стевана Раичковића, у: *Зборник 4*, 385–396.

Булатовић, В. (2022): Стваралачко решавање проблема у тумачењу Ћопићеве *Јежеве кућице* и *Баште сљезове боје*, у: *Зборник 7*, 361–370.

Васић, М. (2018): Читалачки клуб као ваннаставна активност у настави књижевности – сврха, циљеви, и један пример, у: *Зборник 5*, 479–485.

Вукићевић, Н. (2010): Поетска вредност текста као критеријум за избор песама у настави музичке културе, у: *Зборник 2*, 485–493.

Вурдеља, М. (2020): Наративизација формативног искуства у *Великом дворишту* Стевана Раичковића, у: *Зборник 6*, 287–297.

Вучковић, Д. (2008): Лирска песма у првом циклусу деветогодипње основне школе, у: *Зборник 1*, 363–377.

Вучковић, Д. (2010): Проблемска настава књижевности у другом циклусу основне школе, у: *Зборник 2*, 395–414.

Вучковић, Д. (2012): Читалачка интересовања ученика петог разреда основне школе, у: *Зборник 3*, 195–211.

Вучковић, Д. (2014): О илустрацији у основношколској настави књижевности, у: *Зборник 4*, 397–411.

Вучковић, Д. (2018): Књижевно дјело Бранка Ћопића у млађим разредима основне школе, у: *Зборник 5*, 489–506.

Вучковић, Д. (2020): Препричавање са измјеном завршетка приче на примјеру Андерсенове бајке *Мала сирена*, у: *Зборник 6*, 299–321.

Вучковић, Д. (2022): Рецепција приче са ненормативном родном карактеризацијом ликова од стране ученика петог разреда основне школе, у: *Зборник 7*, 141–160.

Гавриловић Обрадовић, Д. (2012): Дечји неспоразум са Антићевим „неспоразумом", у: *Зборник 3*, 263–270.

Гавриловић Обрадовић, Д. (2014): Групни облик рада у функцији различитих истраживачких приступа књижевном тексту, у: *Зборник 4*, 447–451.

Гавриловић Обрадовић, Д., Здравковић, В. (2018): Настава српског језика у изокренутој учионици, у: *Зборник 5*, 241–248.

Голијанин Елез, С. (2008): Место савремене поезије за децу у стратегији новог курикулума, у: *Зборник 1*, 347–362.

Голијанин Елез, С. (2014): Наративна типологија и функционално раслојавање стилова – синкретизам аутобиографског дискурса као полазиште интегративне наставе, у: *Зборник 4*, 349–362.

Дивљан, С. (2008): Реч, слика и позориште; Корелација: српски језик и књижевност, позориште и ликовна култура, у: *Зборник 1*, 485–498.

Димитријевић, М. (2008): Методички приступ књизи *Мале бајке* Стевана Раичковића, у: *Зборник 1*, 416–425.

Димитријевић, М. (2010): Улога простора у методичкој интерпретацији књижевног лика у млађим разредима основне школе, у: *Зборник 2*, 259–269.

Димитријевић, М. (2014): Методички изазови у интерпретацији гротескних јунака савремене српске приче за децу, у: *Зборник 4*, 375–384.

Димитријевић, М. (2018): Тумачење књижевног јунака у роману за млађи школски узраст, у: *Зборник 5*, 175–185.

Димитријевић, М., Илић, Б. (2020): Теоријски и извођачки аспект интерпретације у универзитетској настави књижевности за децу, у: *Зборник 6*, 411–424.

Ђорђевић, М. (2008): Теоријска и методичка полазишта за интерпретацију народне бајке „Међедовић", у: *Зборник 1*, 507–512.

Ђорђевић, М. (2012): Криза читања и развијање читалачких интересовања ученика млађег школског узраста, у: *Зборник 3*, 39–48.

Ђурић Пауновић, И., Гордић Петковић, В. (2020): Родне представе и наративне перспективе: криза одрастања као тематски и методолошки изазов у настави књижевности за децу и омладину, у: *Зборник 6*, 203–215.

Илић, Б. (2010): Интерпретативне границе поезије за децу (најмлађег школског узраста) – „Мамино срце" Драгана Лукића, у: *Зборник 2*, 303–310.

Јанићијевић, В. (2008): Од жанра ка тексту / Родови и врсте као усмеравајући чиниоци у разумевању књижевног дела у настави, у: *Зборник 1*, 378–391.

Јанићијевић, В. (2010): Похвала нормалности или поезија Драгомира Ђорђевића у разредној настави, у: *Зборник 2*, 271–286.

Јањић, М. (2008): Прилог дијагностификацији постигнућа ученика у рецитовању песама за децу (анализа рецитовања на Смотри рецитатора у Ваљеву), у: *Зборник 1*, 437–443.

Јањић, М. (2010): Метод сценске комуникације у интерпретацији књижевног дела *Женидба Реље Крилатице* Тиодора Росића, у: *Зборник 2*, 415–428.

Јевтовић, Б. (2010): Рецепција бајке *Срећни принц* Оскара Вајлда у млађим разредима основне школе, у: *Зборник 2*, 501–522.

Јоцић, З. (2010): Креативна организација емоционално-интелектуалне припреме за обраду књижевног текста, у: *Зборник 2*, 429–436.

Кљајић, Н., Чорболоковић, С. (2024): Иновациони начини тумачења непознатих речи и израза у *Авантурама Краљевића Марка* Бранка Стевановића, у: *Зборник 8*, 291–308.

Кнежевић, С., Дракулић, Д. (2010): Жанровска анализа народне басне уз примјену ИК технологије, у: *Зборник 2*, 476–474.

Лукинић Јањуш, Н. (2024): Метафоре бурета и круга као видови спознаје истине о свету – могућности компаративног наставног читања приповедака „Буре" и „Круг" Исидоре Секулић, у: *Зборник 8*, 459–470.

Љуштановић, Ј. (2010): Драматуршка анализа и драматизација као основе интерпретације усмене бајке, у: *Зборник 2*, 202–213.

Марковић, С. (2008): Два Бранка и један месец или Поредбени приступ у тумачењу књижевног лика у четвртом разреду основне школе, у: *Зборник 1*, 499–506.

Марковић, С. (2012): Новија истраживања читалачких интересовања и навика ученика разредне наставе, у: *Зборник 3*, 249–262.

Марковић, С. (2014): Прича из живота и о животу писаца као подстицај за читање и тумачење књижевних текстова у разредној настави, у: *Зборник 4*, 453–466.

Марковић, С. (2018): Самостални стваралачки рад ученика на часовима књижевности у млађим разредима основне школе (теорија и пракса), у: *Зборник 5*, 159–172.

Милановић, С., Миленковић, В. (2024): Иновативне методе у настави – корелација српског језика са другим наставним предметима, у: *Зборник 8*, 479–489.

Милатовић, В. (2008): Обрада дела помоћу доминантног књижевног лика, у: *Зборник 1*, 31–39.

Милетић, А., Голубовић Илић, И., Цекић Јовановић, О. (2020): Књижевни текст у интегрисаној настави природе и друштва и српског језика, у: *Зборник 6*, 365–377.

Милинковић, М., Гавриловић Обрадовић, Д. (2010): Методички приступ рецепцији збирке песама *Плави чуперак* Мирослава Антића, у: *Зборник 2*, 223–232.

Милић, И., Станојевић, К. (2010): Музичко дело као средство мотивације за литерарно изражавање и стварање ученика у настави музичке културе, у: *Зборник 2*, 495–500.

Миловановић, К. (2024): Методички приступ приповеци „Мајсторова рука" Радослава Братића, у: *Зборник 8*, 471–478.

Мићић, В. (2008): Методички приступ књижевном делу Владимира Андрића – проучавање песничких поступака, у: *Зборник 1*, 426–436.

Мићић, В. (2010): Фигуре конструкције у бајкама Гроздане Олујић (дидактичко-методички аспект), у: *Зборник 2*, 125–138.

Михајловић, А. (2008): Књижевност за децу – извор проблемских ситуација у настави математике, у: *Зборник 1*, 467–470.

Мркаљ, З. (2012): Дечак у одрастању као типски јунак у књижевним текстовима за млађе разреде, у: *Зборник 3*, 229–236.

Мркаљ, З. (2014): Одломак као самосвојни текст у наставној интерпретацији књижевноуметничког дела, у: *Зборник 4*, 49–59.

Мркаљ, З. (2018): Књижевност за децу и младе у новим наставним програмима, у: *Зборник 5*, 11–20.

Мркаљ, З. (2020): Значај корелативног приступа у новим програмима наставе и учења књижевности, у: *Зборник 6*, 271–285.

Мркаљ, З. (2024): Примери нових читања класика српске књижевности, у: *Зборник 8*, 11–26.

Недељковић, М. (2008): Методички приступ басни, у: *Зборник 1*, 532–536.

Николић, А. (2024): Бајке у служби обликовања дечијег самопоуздања и емпиријског духа, у: *Зборник 8*, 389–398.

Николић, М. (2022): Образовни потенцијал стилистичких истраживања Радоја Симића (роман *Сеобе* Милоша Црњанског), у: *Зборник 7*, 33–47.

Обрадовић, С. (2008): Идеализовање историје у историјским романима за децу и омладину у функцији васпитања, у: *Зборник 1*, 403–415.

Опарница, С. (2024): Драмски приступ класичној бајци у књизи Дејана Алексића *Бајке ӣлене и са сцене*, у: *Зборник 8*, 427–444.

Павловић Јовановић, Ј., Ferri, А. (2024): Књижевна трансформација басне „Цврчак и мрав" и њене методичке имликације, у: *Зборник 8*, 367–387.

Перић, В. (2010): Методичко-методолошко осавремењивање обраде приповетке Лазе Лазаревића „Први пут с оцем на јутрење", у: *Зборник 2*, 295–302.

Поповић, Д. (2018): Рецепција умјетничког текста као подучавање и подстицај за писано стваралаштво ученика, у: *Зборник 5*, 133–148.

Пурић, Д. (2008): Читалачке навике и подршка породице као фактори квалитета читања, у: *Зборник 1*, 444–445.

Пурић, Д. (2010): Доживљавање уметничког текста у настави – појмовно одређење, у: *Зборник 2*, 245–258.

Пурић, Д. (2012): Учитељ и читалачка интересовања ученика млађег школског узраста, у: *Зборник 3*, 213–227.

Рајчић Перић, С. (2010): Проблеми у рецепцији због уско тематских приступа у обради дела дечије књижевности (*Рани јади* Данила Киша), у: *Зборник 2*, 287–294.

Раковић, М. (2020): Примена малих књижевних жанрова у настави књижевности за децу, у: *Зборник 6*, 351–363.

Росић, Т. (2008): Ка поетичким доминантама у настави савремене српске поезије за децу, у: *Зборник 1*, 76–88.

Росић, Т. (2010): Стваралачко проучавање нонсенсних прича Душана Радовића, у: *Зборник 2*, 437–445.

Росић, Т. (2018): Приступ антологији савремене српске приповетке, у: *Зборник 5*, 149–157.

Самарџић, Љ. (2008): Рецепција и интерпретација бајке у првом циклусу деветогодишње основне школе, у: *Зборник 1*, 513–526.

Слобода, М. (2014): Тумачење непознатих речи и појмова у настави књижевности, у: *Зборник 4*, 467–485.

Смиљковић, С. (2010): Креативно истраживање функције језика у књижевном делу, у: *Зборник 2*, 183–188.

Солеша, Б. (2018): Књижевност за децу у интегративној настави, у: *Зборник 5*, 213–224.

Солеша, Б. (2020): Књижевност за децу и младе у пројектној настави, у: *Зборник 6*, 379–391.

Солеша, Б. (2022): Тематизација насиља у књижевности за децу – модел пројектне наставе, у: *Зборник 7*, 347–360.

Солеша, Б. (2024): *Сеобе* Милоша Црњанског у интегративној настави, у: *Зборник 8*, 399–416.

Стакић, М. (2014): Улога и значај психолошке и социолошке карактеризације књижевних ликова у савременом методичком тумачењу књижевности за децу, у: *Зборник 4*, 435–446.

Станковић Шошо, Н. (2024): Методички приступ бајкама Десанке Максимовић у савременој настави, у: *Зборник 8*, 339–351.

Стојановић, Б. (2014): Мотив читања у делима савемених писаца за децу, у: *Зборник 4*, 487–498.

Стошић, А. (2008): Песма – спона у интегративном приступу наставе музичке културе, српског језика и књижевности за децу, у: *Зборник 1*, 392–402.

Тодоров, Н. (2008): Неке могућности школске интерпретације *Књиīе за Марка* Светлане Велмар Јанковић, у: *Зборник 1*, 471–484.

Тодоров, Н. (2010): *Тајни дневник Адријана Мола* као методолошко-методички изазов, у: *Зборник 2*, 189–202.

Удовичић, Б. (2018): Проблемски приступ савременом роману за децу, у: *Зборник 5*, 187–199.

Урошев Палалић, О. (2020): Корелација романа Игора Коларова *Аīи и Ема* и истоименог филма, у: *Зборник 6*, 323–341.

Урошев Палалић, О. (2022): Методички приступ развоју моралности ученика старијег основношколског узраста на примерима романа (применом теорије моралности Мартина Хогмана), у: *Зборник 7*, 85–103.

Урошев Палалић, О. (2024): Истраживачки приступ у интерпретацији збирке *Плави чуīерак* Мирослава Антића, у: *Зборник 8*, 445–457.

Цветановић, З. (2008): Методичка функција читаначког текста, у: *Зборник 1*, 456–466.

Цветановић, З. (2010): Обрада књижевног текста групним обликом рада помоћу сазнајних категорија, у: *Зборник 2*, 475–484.

Цветановић, З., Радојичић, Ј. (2012): Заинтересованост ученика за читање басни у млађим разредима основне школе, у: *Зборник 3*, 237–247.

Цветановић, З. (2014): Типологија питања за разумевање и тумачење књижевног текста у млађим разредима основно школе, у: *Зборник 4*, 363–373.

Чукановић Каравидић, М. (2008): Загонетка у настави од 1. до 4. разреда, у: *Зборник 1*, 527–531.

Чутовић, М. (2018): Стваралачки приступ савременом роману о дечјим дружинама, у: *Зборник 5*, 201–211.

ЛИТЕРАТУРА

Бајић (2018): Љ. Бајић, Теоријско-методолошки проблеми изучавања и наставе словенских књижевности у интеркултуралном контексту, у: Б. Сувајџић и др. (ур.), *Српска славистика*, Том 2, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 43–55.

Бајић (2024): Љ. Бајић, Методика наставе српског језика и књижевности као развојна научна дисциплина, у: Р. Драгићевић (ур.), *Савремено проучавање српског језика и књижевности и других словенских језика и књижевности као матерњих, инословенских и страних*, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 33–43.

Вељковић Станковић (2025): Д. Вељковић Станковић, Перспективе развоја универзитетске наставе српског језика и књижевности, у: Љ. Бајић (ур.), *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања и наставе словенских језика, књижевности и култура IV*, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 71–83.

Илић, Димитријевић (2023): Б. Илић, М. Димитријевић, *Тумачење и настава књижевности*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Јовановић (1984): A. Jovanović, Protivrečnost nastave književnosti, у: A. Jovanović (prir.), *Kako predavati književnost*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 7–19.

Кешетовић (2021): Ж. Кешетовић, Образовање за кризе и катастрофе – императив у друштву ризика, *Култура полиса*, 18/1, Београд, 127–145.

Ковачевић (2023): М. Ковачевић, *Погледи на српско језичко образовање*, Крагујевац: ФИЛУМ.

Маринковић (1995): С. Маринковић, *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*, Београд: Креативни центар.

Мркаљ (2022): З. Мркаљ, Канон српске књижевности у основној и средњој школи, у: Б. Сувајџић (ур.), *Канон српске књижевности*, Друга интеркатедарска србистичка конференција, Београд: ЗУОВ, 125–140.

Мркаљ (2025а): З. Мркаљ, Слика савремене српске књижевности за децу и младе у новим програмима наставе и учења у Републици Србији, у: Г. Алексова и др. (ур.), *Актуелни теоријско-методолошки проблеми на истражувањето и на наставата по словенските јазици, книжевности и култури III*, Скопље: Филолошки факултет „Блаже Конески", 193–206.

Мркаљ (2025б): З. Мркаљ, Упоредна анализа наставних програма (област *Књижевност*) у јужнословенском контексту, у: Р. Драгићевић, Б. Сувајџић (ур.), *Српска славистика 2025*, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 411–425.

Николић (2009): М. Николић, Књижевност за децу у светлу нових научних анализа, *Српски језик*, XIV/1–2, Београд, 449–454.

Росандић (1986): D. Rosandić, *Metodika književnog odgoja i vaspitanja*, Zagreb: Školska knjiga.

Трифуновић (2021): В. Трифуновић, Друштвена криза и образовање, *Узданица*, XVIII/2, Јагодина, 357–370.

Трифуновић (2024): В. Трифуновић, *Образовање и нова реалност*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Milka V. Nikolić
University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts
Department of Serbian Language

METHODOLOGY OF TEACHING SERBIAN LANGUAGE AND LITERATURE IN CONFERENCE PROCEEDINGS *LITERATURE FOR CHILDREN IN SCIENCE AND TEACHING* (2008–2024)

Summary: The paper presents didactic potential of the articles published in conference proceedings *Literature for children in science and teaching*, published by the Faculty of Education in Jagodina between 2008 and 2024. The corpus consists of scientific papers deling with teaching Serbian language and literature. The aim of the analysis is to highlight the topics addressed by the authors, as well as the approaches within which the topics were examined, and finally, to gain insight into how the research results of the examined papers contribute to the improvement of teaching and methodology of teaching Serbian language and literature. Qualitative research was conducted, and the content analysis method was applied. The analysis showed that the methodological potential of the papers included in the corpus relates to: (a) illuminating the intersectional nature of teaching literature and methodology of teaching literature; (b) improving methodological metadiscourse; (c) contributing to the development of methodology as a science. It is concluded that the articles improve and modernize the methodology of teaching Serbian language and literature as an autonomous, interdisciplinary, theoretical, applied, extracurricular, creative and developmental science.

Keywords: teaching language and literature, methodology of teaching Serbian language and literature, literature for children, interdisciplinarity, development.